

ST. OLAV

Nr. 10

Oslo, den 7. mars 1940

52. årg.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Pasjonssøndag. — «Bønnens Apostolat». — Kristendom og kjønns moral. — To amerikanske sendemenn. — «Det nye samfund». — Frk. Virginia Riesterer 80 år. — Herhjemme.

Pasjonssøndag.

Joh. 8, 46—59.

Dette evangelium lærer oss det håpløse i å argumentere med mennesker som ikke «er av sannhet». Bare fordi de ikke må kunne skyte sig inn under noen undskyldning innlater Herren sig i ordskifte med dem umiddelbart før han skal frembære soneofret for den hele verdens synd.

Men da fremfører han også et argument som han er ene i verden om å kunne benytte: «Hvem av dere kan overbevise mig om noen synd?»

La oss — nu så kort tid innen de store påskedagene — stanse opp og betrakte den eneste i verden altså som ved egen kraft har kunnet si dette om sig selv! For dette er den Frelser som ikke bare den ene gang på korset, men stadig om og om igjen på alteret gir sig hen for oss med legem og blod som «det Guds lam som bærer verdens synd.»

*

Her står vi ved kjernen i frelsens mysterium — det som knytter menneskevordingen og offerdøden, krybben og korset sammen.

Paulus gir oss nøklen til forståelsen av dette: han som var uten synd fikk vår synd — og vi som var uten rettferdighet fikk hans rettferdighet! Det skjedde da Gud blev menneske så helt ut at menneskehetens synd blev den syndefries lodd — og mennesket blev så helt ut optatt i Gud at de urettferdige fikk Jesu rettferdighet som sin eiendom. Like så skyldfri som Guds sønn var i sin Faders øie blev vi syndere — og så belesset med synd som vi var den Allhelligstes øine blev da Frelseren.

*

Vår synd var ulydighet, oprør, menneskevilje satt over Guds vilje. Vår frelser blev til ved lydighet, underkastelse, ved Jesu kjærlighet, som i vår skikkelse atter la menneskeviljen inn under Guds vilje, lydlig mot Faderens evige frelsesvilje, lydlig inntil døden i forbryteres galge, «korsets død».

Den som i «dåpen er begravet med Kristus til døden» er i ham forsonet med Gud og skal ikke smake «den andre døden», men «opstå til evig liv» med ham som Gud «opreiste av døden» og gav «navnet over alle navn».

Det som begynte da Gud blev menneske blev fullført i det store Consummatum est på korset. Og det blir fullendt på seierens dag, når korsets tegn skal sees i skyene og Frelseren skal komme og samle de siste i sitt rike og legge dette for Faderens trone — som vi leser det i prefasjonen på Kristi kongefest.

*

Men inntil da? Fra døden på korset til Kristi gjenkomst — skjer det da ingen frelse?

Jo, dramaet fortsettes. Gud tok imot ofret og opreiste sin sønn fra de døde etter at han hadde forkynt den fullførte frelse også for de forventningsfulle «sjele i forvaring». Selv svang Frelseren sig til himlen med alle de frelste sjelene fra den gamle orden, og nu sitter han ved Faderens høire hånd og virker frelse for sjelene i den nye husorden.

Men samtidig virker han gjennom Helligånden

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

Bønneintensjoner for mars:

- I. Forsvar for den kristne lære mot de moderne villfarelser.
- II. Misjonærene og deres hjelpere.

I.

«Hvad er sannheten?» Dette ene ord gir oss billedet av Vår Herre og Frelser Jesus Kristus, sannhetens konge, for Pilatus's domstol.

Men ikke bare dette! Frelseren for domstolen hos Pilatus er også billedet på Hans læres stilling i verden overfor de moderne villfarelser: Sannheten som ikke blir anerkjent, som man drar i tvil, som man ikke vil høre, ikke gå nærmere inn på, ikke vil prøve, og som man til sist forneker og håner.

Og dog toner Frelserens ord like sterkt ut over verden idag: «Derfor er jeg kommet til verden, for at jeg skal vitne om sannheten. Hver den som er av sannheten, hører min røst.»

Sannheten, som Frelseren har vitnet om, både ved sin lære og sitt liv, sannheten som er liv for verden, den kristne lære, sammenfattet i et eneste ord er denne: «STØRST ER DEN SOM TJENER.»

«Den som vil bli stor mellom dere, han skal være deres tjener» (Mt. XX, 26). Alle moderne villfarelser, ja alle tiders villfarelser og all synd, kan føres tilbake til underkjennelsen av dette Frelserens ord. Fordi menneskene ikke vilde søke lykken i produktiv og byggende tjeneste for andre, men derimot i uproduktiv og ødende nytelse og utbytning, derfor ligger verden idag i kaos og synd og elendighet: ekte-

skapets og samlivets hellighet drages ned i sølen og familielivet legges øde. Mellom klassene og nasjonene er klassekamp og krig trådt i stedet for skapende samvirke og samarbeide, og all denne utglidning blir endog forkynt som livets og utviklingens høieste lov. Ja, den settes i system og kalles videnskap, frigjørelse fra fordommer, hemningsfrihet!

Alt blir flytende og usikkert. Det finnes ikke noget som lenger er hellig. Ikke noget en kan stole på: den sterkeste har rett. «Hvad er sannheten?»

Sannheten er livet! Og livet er kristendommens lære og Guds bud om alles hellige kall til å tjene, det samme bud som all skapningen, alt levende gir oss ved den underordningens lov som råder overalt i naturen. Der finner vi ikke nogen eller noget som bare er til for sin egen del: alt og alle er skapt for å tjene og for å gi sig hen for andre. Alt utenom dette er løgn og vold og hat, er det som fører til mørke og død.

Det er den sannhet verden, og da fremfor alt vi kristne, må lære å innse og boie oss for. Vi må lære å forstå, og vi må bli grepet av tjenestens oppgave og hellighet og livsnødvendighet, så grepet og gjennemtrent av den at vi går inn for den med hele vårt vesen, med alle evner og krefter, og praktiserer den i vår hverdag: i hjem og på arbeidsplass, i våre foreninger og i vårt selskapsliv, kort sagt over alt hvor vi har samkvem med mennesker og høve til å tjene andre. For det finnes ikke noget bedre forsvar for den kristne lære enn et sant og virkelig kristenliv, ikke bare et personlig kri-

i sin Kirke på jord, når ordet forkynner og lærer oss om hans stordåd. Og han virker ved sin vigslende tjener stadig frelse på sitt alter, når han på sitt ord kommer til stede iblandt oss og ustanselig aktualiserer sin menneskevording og sitt korsoffer: hele sin frelse.

Så høit elsker han oss at vi stadig må bli hans

synd — det Guds lam som bærer verdens synder — og stadig vil han være vår rettferdighet.

Hellige Fader, så ta imot din kjærlighets sønn — den syndefri som bærer vår synd — og la oss ved ham være Dine rettferdige barn!

Peter Schindler.

stenliv, men fremfor alt et sosialt kristenliv. Derfor ber vi også daglig i denne måned:

«Jesu hjerte, at den kristne lære dådskraftig må bli forsvart mot de moderne villfarelser, om det bønnfaller vi dig, bønnhør oss!

II.

«FORSVARE OG UTBREDE» disse to følges alltid ad i kirkens historie og liv, det har alltid vært den kristne læres stilling i verden, et av dens sanne kjennetegn. Fra forsvaret av den kristen lære går derfor naturnødvendig våre tanker og vår bønn til misjonsmarkene, til misjonærene og deres hjelpere: misjons-søstrene, kateketene, læger og lærere.

«Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapning.» Slik lyder Frelserens kongebud om misjonen, det store misjonsbud. Kirken har alltid fulgt dette bud, og den følger det den dag idag på tross av alle vanskeligheter. Over hele jordens krets er de katolske misjonærer spredd, og med apostelen Paulus kan de si om sitt virke: «Ofte på reise, i farer på

elver, i farer blandt rovere, i farer fra mitt folk, i farer blandt hedningene, i farer mellom falske brødre, i arbeide og sorg, ofte i nattevåk, i sult og tørst, ofte i faste, i kulde, uten klær» (II. Kor. II, 26).

Det som driver dem til å forlate hjem og fedreland for å bringe evangeliets lys og hjelp i materiell og åndelig nød til de mest forlatte, er Frelserens kall som de har forstått, Hans kjærlighet som driver dem.

Det samme kall lyder også til oss, den samme kjærlighet må også drive oss til å stå dem bi i deres arbeide og hjelpe dem i deres vanskeligheter, som idag kanskje er større enn noen sinne, hjelpe dem med våre bøtter og kommunjoner og med all den hjelp vi ellers kan yde, og som et av Kristuskjærlighet brennende hjerte vil være opfinnsom nok til å finne ut.

Mere inderlig enn ellers vil vi derfor forene oss med Bønnens Apostolat i denne måned og be:

«Jesu hellige hjerte, vi bønnfaller dig for misjonærene og deres hjelpere, bønnhør du oss!

Kristendom og kjønnsmoral.

Med denne overskrift har Sigrid Undset i «Samtiden»s hefte nr. 2 for 1940 skrevet en artikkel som har fått tilslutning fra alle leire som det forløsende ord den er i et forhold, som i den senere tid har hatt interessens søkelys rettet direkte på sig. Fru Undsets lysende intelligens feirer der en av sine skjønneste triumfer og viser hvilken essayist av verdensformat vi eier i henne.

Artiklen fremkommer som «et apropos til en premiekonkurrans», nemlig den som «Norges kristelige Presselag» har tatt initiativet til. I innledningen definerer fru Undset protestantismens behandling av kjønnsdriftens problem med dens derav flytende syn på ekteskapet og går dernest over til å behandle den moderne ungdoms forhold til de samme problemer og navnlig de moderne kvinners innstilling, preget av den omveltning som verdenskrigen medførte i deres levevilkår. Helt genialt og dypt tegner fru Undset billedet av kvinnen av idag og hennes forhold til barnespørsmålet med så sande om enn

grelle farver at man forstår hun med rette kan kalle den nuværende situasjon for en krisesituasjon. Hun skriver:

«Det er flukten fra kristendommens moral, også av de unge som har en subjektiv god vilje, som er det nye og katastrofale nå. Og det skjebnesvangre er, at omstendighetene synes å ha sammensvoret sig for å ta motet fra dem, som enda i sitt hjerte henger ved de gamle begreper om hjemmenes helg og den naturgitte samhörighet mellom mennesker som er bundet til hverandre med bånd av kjøtt og blod og felles arvemasse. Det er en uoverskuelig ulykke at det er slik. Men den som f. eks. har fått litt innblikk i hvad det vil si, når kristne foreldre må kjempe om sine barns sjeler med en stat som direkte sikter på å utrydde eller pervertere selve den religiøse drift i barna vet en ting: Det kreves ikke mindre enn heroisk tro av alle, som i våre dager vil leve som kristne, enten det skal bli i ekteskap eller i cölibat.

Den medfødte svakhet ved de protestantiske sekter er nettop denne: de forkastet fra begynnelsen av det frivillig valgte cølibat som faktor i kristent kamperedskap, og dermed som bolverk for det kristne ekteskap. Det er bra nok å henvise de kvinner som ikke får noen mann til å be Gud vise dem sin plan med at Han lot dem leve ugift. Det er sikkert riktig at mange ugifte kristne kvinner bakefter opdager en Guds førelse i sitt oprinnelige ufrivillige cølibat. Men den som vet litt om hvad ordenslivet innen den katolske Kirke har betydd for kvinnene — at de første gang i historien fikk lære, også de kunde ha verdi og betydning som individer, uavhengig av sitt forhold til mennene som hustruer eller friller og mødre, hvilke opgaver det har budt dem og deres innsats her, som kontemplative bedende nonner eller aktivt virkende ordenssøstre i sykepleien, skolegjerningen, på misjonsmarken og i sosialt arbeid — kan ikke annet enn beklage den utmagringsprosess som protestantisk fordømmelse mot klostervesenet har underkastet de protestantiske kirkesamfund. Det er også riktig, at for kristne burde ungdomstiden være en forberedelestid, at kysk liv inntil en kan gifte sig er verd å kjempe for, og at det for de fleste unge blir en oppgave å arbeide for engang å kunne stifte sin egen familie. Det gjør det ikke mindre ille, at denne forberedelestiden er blitt så fryktelig lang, så den virkelige ungdomsfriskheten — smidigheten, den legemlige og åndelige tilpasningsevnen, ofte er gått tapt, før ekteskapet omsider kan komme i stand. Igjen gjelder det, det trenges heroisme for å kunne bevare sin kristne integritet under slike vilkår. Og det blir lettere — jeg hadde nær sagt anstendigere — hvis den mann som på Guds vegne må minne ungdommen om så hård en plikt, selv har bragt offeret for godt og alltid, selv har gitt avkall på seksuel tilfredsstillelse og familielivets gleder, enn om han i denne henseende har sitt på det tørre. Selv om det ikke lenger er slik at sognepresten i de protestantiske land er den privilegerte person i bygden eller i menigheten, — at tvert om mange prestehjem bare blir holdt oppe under stadige forsakelser og opofrelser både fra mannens og konens side.

Vi skal enn videre citere to andre passus:

«Det er utelukkende på Jesu ord, og på den fortolkning av dem som den apostoliske tradisjon hevder, at Kirken ned igjennem tidene har bygget sine dogmer om ekteskapets vesen. Jesus går god for skapelseshistorien: Gud blåste sin And inn i en organisme dannet av «jordens slim» og gav den evne til å erkjenne sitt Ophav, rett til å kalle det Far.

Han skapte mennesket i sitt bilde, og han skapte dem mann og kvinne. Slik var det fra begynnelsen, og Jesu forkaster uten videre alle de variasjoner og avvikelser fra grunntypen for ekteskapet som menneskene senere har funnet op, like meget om de stammet fra jødene eller ikke-jøder.

Den kristne Kirke har alltid hevdet at ekteskapets formål er barneavl. Det kan forekomme ikke-kristne brutalt og blottet for finfølelse at Kirken på denne måten stiller menneskenes kjønnsliv på linje med dyrenes — forplantningsdriftens mål er forplantning, og de følelsesmessige og sjelelige faktorer som går inn i forholdet mellom en mann og en kvinne som er glad i hverandre skal tjene foreldrenes felles-oppgave overfor efterslekten og underordnes denne. Forskjellen på menneskenes og dyrenes slektsliv er jo nemlig etter Kirkens lære hverken mere eller mindre enn denne: — at dyrene avler og fostrer sine unger til å leve artens korte liv, men menneskenes barn er arvinger til et evig liv, og det er foreldrenes kall å fostre sine barn så de kan tiltre sin evighetsarv som evig salighet, den vi ikke vet mere om enn at kilden til den er å få kjenne Gud som Han er.

Sigrid Undset.

To amerikanske sendemenn.

I disse dager er det to navn som har alle europeiske politiske søkelys rettet mot sig: *Sumner Welles* og *Myron Taylor*. De fortøner sig for de fleste som lyspunkter i det europeiske mørke — som de eneste håp om at det skal lykkes i siste øieblikk å få forhindret at den europeiske kulturverden bryter helt sammen. Sumner Welles er en høitstående statsembedsmann og Myron Taylor en kunstelskende finansmann — begge er i løpet av de siste uker ankommet til Europa og har begynt sitt orienteringsarbeid.

Begge er født i Bostons øverste samfundslag. Sumner Welles eier den for en amerikaner sjeldne egenskap å tale fem sprog flytende. Innen sin avreise fra Washington uttalte han til de intervjuende journalister at han under hele sin Europaferd ikke aktet å la offentligheten få noen som helst opplysninger om dens forløp. Han har i det hele tatt ikke med å forsnakke sig — den eneste gang han i sin egenskap av understatssekretær i utenriksdepartementet har uttalt sig var under septemberkrisen i 1938 da Chamberlain fløi til München og han da gav den engelske statsministers forsoningspolitikk sin varmeste tilslutning. Såvel hans nær-

meste overordnede, statssekretær Cordell Hull som president Roosevelt tok avstand fra hans uttalelser, men selv denne undtagelse gjorde intet skår i hans ry å være en «vegg som har øren men ikke munn». Det er hans lønnlige ærgjerrighet at han en gang skal få den tilsvarende betydning for U.S.A. som Lord Halifax og François Ponçet har for sine land — og han er langt på vei til å nå sitt mål. Iallfall nyter han idag ry av å være U.S.A.s beste forhandler ved diplomatenes grønne bord siden Benjamin Franklins dager.

Men denne intense virksomhet har ikke vært innskrenket til departementalt kontorarbeid i Washington. Han har beklædd flere diplomatiske funksjoner i Tokio, Buenos Aires, Santo Domingo og Honduras — sist har han vært sendemann i Havanna. Dessuten har han spesialisert sig i alle problemer som angår Sydamerika hvilket kom vel med under den siste pan-amerikanske konferanse.

Sumner Welles er en høi, slank, typisk amerikaner i 40-årene, men virker meget yngre. Alle vegner hvor han har vært taler man med anerkjennelse om hans takt, kunnskaper og forhandlingsevne. Sammen med sin kollega Berle i utenriksdepartementets statssekretariat har han utarbeidet de amerikanske nøytralitetslover og har alltid tilhørt den indre krets av yngre dyktigheter som Roosevelt har forstått å samle om sig under begge sine presidentperioder.

Hans nuværende reise til Europa er en parallell til den som oberst House foretok under verdenskrigen etter oppdrag av president Wilson. Sumner Welles er i øvrig godt kjent med europeiske forhold — det er ikke lengre siden enn ifjor at han hadde et lengre opphold i vår verdensdel. Man mener at hans nuværende reise vil ta ca. 4 uker.

Myron Taylor er av en hel annen både ytre og indre støpning en den korrekte embedsmann Sumner Welles idet han er typen på den heldige amerikanske finansmann av god familie, hvis interesse imidlertid har spent videre enn bare «business». Fra hans helt unge år har denne interessesfære omfattet diplomatiske forhandlinger, kunst og musikk. Han er ikke katolikk men tilhører det episkopale kirkesamfund, mens hans familie ellers har regnet sig blandt kvækerne. Som ung mann opholdt han sig lenge i Washington og fant der innpass i de diplomatiske og politiske kretser og var ofte til stede ved parlamentsmøtene hvor han aktpågivende fulgte debatten. Katolisismen omfatter han med dyp respekt og betrakter det som en stor ære å omgås katolske dignitærer.

Myron Taylor tilhører en gammel kolonislekt, men

et helt uamerikansk trekk hos ham er hans aversjon mot alle former for offentlighet. Det er også lykkedes ham å holde sin person så helt i bakgrunnen at da han i 1927 utnevntes til finansråd for selve «United States Steel Corporation» var han en helt ukjent størrelse for Wall Street. Han har i de senere år vært spesialist i alt som angår trustlovene og trustdannelsene, og ekspert hvor det gjelder store bedrifters reorganisering. Da han etter hvert viste en sjelden fremragende dyktighet som bankmann blev han president for samme «U. S. S. C.» og trådte i denne egenskap i intimt samarbeid med Morgan.

Myron Taylor er i øvrig en av de få «kapitalister» om hvem den amerikanske arbeiderfører Jolin Lewis har uttalt sig anerkjennende. Men den av Lewis ledede organisasjon «Committee for Industrial Organisation» førte Taylor omfattende forhandlinger, som endte med et godt resultat for arbeiderne i hans egne selskaper. Roosevelt har stadig gitt uttrykk for sin respekt for Taylors internasjonale forbindelser og stiller store forventninger til hans forhold til høitstående katolske personligheter i Italia og England. En utmerket støtte i sin stilling som president Roosevelts personlige representant ved pavehoffet har Taylor i det faktum at han har tilbragt største delen av sitt liv — han er nu 66 — i Italia som han betrakter som sitt annet fedreland.

„Det nye samfund.“

Vi bringer her et utdrag av mgr. Snoeys brosjyre med denne tittel som «Sociologisk Studium» har utsendt efter sogneprestens foredrag for foreningens medlemmer i vinter. I forordet skriver formannen Georg Boden om «Sociologisk Studium» bl. a.: Under ovenstående navn er en grupp interesserte medmennesker gått i gang med en serie offentlige foredrag i direkte kontakt med den dagsaktuelle situasjon menneskene idag står overfor.

Som et første ledd til dette arbeide holdt sogneprest til St. Olavskirken, Oslo, Mgr. H. Snoeys, et foredrag under titelen «Henimot et nytt samfund» og tok sitt utgangspunkt i en ny bevegelse som under dette navn er opstått i Holland, og arbeider for en åndelig ensretting henimot det kristne arbeidsprinsipp: «Alt hvad du vil at menneskene skal gjøre mot dig, det skal du gjøre mot dem.» Sogneprestens fremstilling av denne bevegelses art og virkemåte fant vi så positiv, at vi foreslo en trykning av foredragets manuskript. Dette har vi nu besørget i denne brosjyre, og håper De som leser, vil ta fatt med iver, og ikke bare lese, men også overveie det innhold som De kommer i kontakt med.»

Og i selve brosjyren leses bl. a.:

Hvad har gitt støttet til aksjonen for et nytt og bedre samfund?

Aldri før i Europas historie har det vært så megen forvirring og uenighet, så lite prinsipiell fasthet, som i vår tid. Vi er blitt et bytte for systemforvirring, splid mellom samfundsklassene og den hensynsløse kappestrid mellom folkene.

a) Det er et nutidens kjennemerke, at sociale og politiske systemer mer bevisst begynner å bygge på livs- og verdensanskuelse. Men just på dette gebet hersker det en grenseløs forvirring og uenighet og føles pinligst mangelen på faste, ledende prinsipper.

En del av menneskene anerkjenner fremdeles Gud den allmektige som årsak og endemål for alt, som kilden til sannhet og rett, og tar konsekvensene av dette sitt livssyn. Vi kristne bør gjøre dette. Vi har ikke noe blivende sted her, men søker det tilkommende. Andre trekker på skuldrene av denne «overtro», eller det spiller ialfall ingen rolle i deres liv, som er helt innstillet på alt jordisk. Andre igjen mener at den menneskelige fornuft ut av egen kraft kan vise vei gjennom livet. Mens endelig en siste kategori blåser i all rett og moral og anerkjenner kun makten som regulerende faktor for det nasjonale og internasjonale samliv den sterkeste rett jungelmoralen.

Det ene system vil gjøre mennesket fritt for alle religiøse og samfundsmessige bånd og forpliktelser — det andre system presser mennesket med sine åndelige og legemlige evner i statsfogderiets tvangstrøie.

b) Mangel på enighet og forståelse mellom samfundsklassene. Det er egoisme, egenkjærligheten, som regjerer menneskene i forholdet sig imellem. Alle tenker på sig. Bare jeg tenker på mig. Takket være teknikkens store oppfinnelser, de moderne kommunikasjoner og de store bankinstitusjoner, har det åpnet sig for handel og industri et nærsagt ubegrenset arbeidsfelt. Det kunde og burde ha vært til velsignelse for alle, men blev det ikke. Overproduksjon og arbeidsledighet er kommet som en forbannelse over samfundet. Ved teknikkens store fremskritt og den derav følgende overflod har man glemt å la alle samfundsklasser dele de nyvunne rikdommer. Derav kommer alles kamp mot alle, arbeideren står mot arbeidsgiveren, proletaren mot kapitalisten, middelstanden mot storhandelen, de små beskjedne industridrivere mot de mektige konserner. Det social-økonomiske liv venter på en nyordning som er basert på de forskjellige sam-

fundsgruppers gjensidige avhengighet, som er innstillet på det almene beste.

c) Den hensynsløse kappestrid mellom folkene. Den samme kamp med enda mer skjebnesvangre følger er opstått mellom nasjonene. Overdreven nasjonalisme som ikke anerkjenner noen offentlig moral og rett i forhold til andre folk, men strever efter en overherskende posisjon overfor de andre nasjoner, avviser all internasjonal rett som værende i strid med statens suverenitet. «Hvis jeg i vårt forhold til andre land må ta hensyn til de ti Guds bud, så kan jeg ikke en dag være utenriksminister», har engang en berømt politiker sagt. I stedet for den frie handel, det frie internasjonale varebytte, er den økonomiske imperialismen begynt å herske. Krigen er blitt midlet til å beholde og utvide egen maktposisjon. Derav maktformasjoner og stadig større oprustninger, utelukkende med egoistiske mål som drivfjær.

Mot disse samfundsonder vil den nye bevegelse mot det nye samfund arbeide for:

a) Større respekt for den menneskelige personlighet. Systemene er til for menneskenes skyld, ikke omvendt. Tross all meningsforskjell angående menneskenes bestemmelse er mennesket et tenkende vesen med fri vilje og fornuft som kan og bør stille sig et livsmål og er i besiddelse av legems- og åndsevner, for hvis bruk han personlig er ansvarlig. På grunn av denne menneskelige personlighet må vi tilbakevise all statsabsolutisme i hvilken som helst form, må vi fordømme menneske-uverdige arbeidsmetoder, må vi avvise all konkurransetaktikk, som tar sikte på andres undergang.

b) For social hensyntagen. Respekten for den menneskelige personlighet leder nødvendigvis til anerkjennelse av at enhver i sin ferd er bundet sosialt, d.v.s. at han må regne med andres og hele samfundets interesser. Og dette gjelder ikke alene for forholdet mellom individene, men også forholdet mellom samfundsgroppene, produsenter og forbrukere, entreprenører og arbeidere er sig imellem på det nøieste forbundne. De er henvist til hverandre med et felles mål: tilfredsstillelse av samfundets behov og alle borgeres velferd. Samfundsliv vil altså si: Alles samarbeid til alles beste.

c) Disse ideer om social hensyntagen må også føre til den rette fedrelandskjærlighet, den rette følelse av samhørighet mellom borgere av samme land, likegyldig hvilken religion eller parti eller stand de tilhører. Og likesom vi borgere av samme land er avhengige av hverandre som medlemmer av én stor familie, så bør også vårt forhold til andre

land og folk være basert på rettferd og forståelse og kjærlighet. Regelen er: Hvad du vil at andre skal gjøre mot dig, gjør det også mot andre. Denne regel gjelder også forholdet mellom nasjonene. De er alle medlemmer av den store folkefamilie, som trenger hverandre og utfyller hverandre. Altså må målet være: Internasjonalt samarbeide, ikke internasjonal hensynsløs kappestrid.

II. Den nye bevegelses mål og midler.

Aksjonen mot Det Nye Samfund har til mål å bringe en ny ånd blandt menneskene og gi samfundslivet en ny form.

1) Først og fremst altså en ny ånd. Omformningen av menneskets mentalitet, dets åndelige innstilling, er mest nødvendig. En samfundsform som ikke er grunnet på en bred overbevisning, og hvis nødvendighet og nytte folket ikke innser, løper alltid den risiko å bryte sammen igjen.

I vårt samfund er det mange ting som ligger forkjært an, og sikkert er det at hovedårsaken for alle disse onder ligger hos menneskene som danner samfundet. Ens mentalitet er ens skjebne, er det med rette blitt sagt. En omforming av menneskene selv må derfor gå forut for en reform av samfundsinstusjonene. Menneskets sinn og hjerte må først gjøres moden og tilgjengelig for den nye samfundstanke. Vi vil vekke begeistring for det nye ideal: for et felles liv, hvor rettferd og kjærlighet skal regulere det menneskelige samfunds organismes pulsslag. Vi vil i alle hjerter løse et intens forlangende etter et nytt samfund, hvor vi håper å finne fred og lykke i gjensidig forståelse og vennskap. Til denne nødvendige betingelse for et bedre samfundsliv kan hver av oss medvirke og bidra sitt. Vi må selv hver for oss i vårt privatliv, i hjemmelivet, på kontor og arbeidsplass, i omgang ved våre venner, ja også i forhold til våre motstandere, vise større kjærlighet og fordragelighet, gjensidig forståelse og overbærenhet og spontan imøtekommenhet. Alt dette krever personlige ofre, men uten ofre kan Det Nye Samfund aldri bli til virkelighet.

2) Det vilde dog være en utopi å vente en forbedring av samfundet alene av en forbedring av menneskene: også samfundsinstusjonene må bli omformet, så at den nye mentalitet kan settes ut i praksis i alle samfundsforhold. Hvilke konkrete former Det Nye Samfund bør komme til å anta er vanskelig å si. Det kan kun antydes i noen hovedlinjer.

Samfundslivet må bli innrettet slik, at hver får

rum og høve til å vareta sin religiøs-moralske og kulturelle utvikling. Videnskap og kunst bør ikke være et privilegium for en liten gruppe: de må tjene hele folket og hvert individ og hver gruppe må kunne dra nytte av dem på en måte som stemmer overens med ens livstilling.

Ved varetagelsen av samfundets materielle interesser, må målet for hele produksjons- og distribusjonsprosessen være: velferd for alle. Ingen absolutt likhet, ingen «Gleichschaltung», som i strid med de individuelle forskjelle mellom menneskene og med samfundets interesser er basert på de ulike elementers samarbeid og harmoniske forbindelse. Men heller ingen ophopning av rikdommer på noen enkeltes hender mens de arbeidsledige og proletarer fører en ynkelig tilværelse. I Det Nye Samfund vil det være plass for enhver som kan og vil arbeide — uansett hvilken stilling han har i samfundslivet.

Dette vil fordre et enig samarbeid av alle samfundsgrupper, og en inngripende forandring i vårt social-økonomiske liv. Det personlige profittbegjær og den ubegrensede konkurranse kan ikke lenger bli opprettholdt som regulerende faktor for det økonomiske liv. Spørsmålet skal ikke være: hvad er mest gagnlig for den enkelte? men: hvad gagner mest samfundet i sin helhet? Klassekamp, streik og lockout må forsvinne like godt som den drepende konkurranse mellom de forskjellige foretagender. Gjennom overlegg og samarbeid må det kunne gå an å bringe en varig likevekt i de social-økonomiske forhold.

Som følge av dette vil det bli nødvendig at staten trekker sig tilbake fra alt for stor innblanding i det social-økonomiske liv og kulturelle liv. De mange samfundsgagnlige funksjoner, undervisningsvesenet, kunsten, rettsformen og rettsvesenet, boligproblemet, bankvesenet og rentesystemet, alle disse samfundsgagnlige funksjoner må bli ordnet ved selvstyrende organer, dannet av personer som er beskjeftiget med de diverse arbeidsgrener. M. a. o., vi må få bransjestyre og korporasjoner, kollektive arbeidsoverenskomster, bedriftsråd, social trygd o.s.v. Dog skal staten beholde det øverste tilsyn for å hindre at det hele kunde utarte i gruppe-egoisme som kunde ofre samfundets interesser til fordel for gruppens.

Vi vil ingen revolusjon, men enda mindre diktatur. Revolusjon avler kontrarevolusjon og borgerkrig. Diktatur utarter lett til slaveri og følges før eller senere av oprør. Hvad vi vil er evolusjon, en jevn utvikling mot de nye former og nye organer. Veien vil bli lenger, men den er så meget tryggere og vil

med større sikkerhet føre til det ønskede mål. Og det sier sig selv, at staten må ta ledelsen og tre støttende til. Og så må der gjøres propaganda. De nye ideer må hamres inn i folkets bevissthet gjennom brosjyrer og flyveskrifter, gjennom offentlige foredrag og diskusjonsmøter. Folkeopinionen må gjøres moden til de nye samfundsreformer som må komme, og som er bygd på Kristi klare lære om tjenerånd og brorskapstanke. Vi må tjene hverandre i kjærlighet, ikke søke å herske over hverandre. Enhver av oss fyller sin plass i samfundet, besjelet av tanken: Hvordan kan jeg i min stilling og med de evner jeg har tjene samfundet best og bidra til dets almene beste. Det er blitt sagt at man bør ta kristendommen ut av kirkene for å bringe den blandt folket. Det er ikke sant. Kirken kan og bør fremdeles være med på å gi ledelsen og vise veien. Vår nye paves første encyklika har vakt opsikt over hele verden for den lysende klarhet hvormed den belyser samfundsondene og viser veien ut av kaos. Men Kirken må kjenne sin besøkelsestid, den må ikke sove, men holde et våkent øie med de nye ideer som bryter frem og de nye reformer som må komme. Kommunismens tanke har meget for sig og kan virke tiltalende på mange. Men den er ikke bred nok. Den har en del felles med den kristne tanke, men den er ikke som den bygd på nestekjærlighet, altruisme, men på egoisme. De første kristne var på en måte kommunister. Men de sa ikke: alt hvad ditt er, er også mitt, og derfor tar jeg hvad jeg kan og hvor jeg kan. Den kristne kommunist sier: Alt hvad mitt er, er i grunnen også ditt, og derfor gir jeg hvad jeg kan og hvor jeg kan. Det er denne kristne kommunisme som må fremleskes og utbredes blandt oss mennesker, den vil kunne bygge bro mellom folkene og de enkelte klasser og individer.

Frk. Virginia Riesterer 80 år.

Den 12. mars fyller vår høit aktede trosfelle frk. Virginia Riesterer 80 år. Mange varme og taknemnlige tanker vil sikkert gå til den lille beskjedne og fordringsløse dame på denne dag. For er der noen som har fortjent heder og ære når hun nå nyter sitt velfortjente otium, så er det vel henne.

Frk. Riesterer er en apostel av de sjeldne. Forholdsvis ung kom hun til Norge for å styre huset for sin bror avdøde pastor C. Riesterer. I nesten 50 år tjente hun på denne måte Kirken her i Norge. I Trondheim hvor hun var i over 40 år var hun ikke alene husets bestyrenne, men også sakristan,

vaktmester, sneskuffer etc. etc. Fra morgen til kveld gjennom et helt langt liv var hun virksom. Og når så berettes at hun aldri krevet annen lønn enn den himmelske og av jordisk bare det aller nødvendigtigste til klær, da forstår sikkert alle hvilken edel, offervillig og trofast dagliglivets helt hun har vært.

Frk. Riesterer nyter nu sitt velfortjente otium hos St. Franciscussøstrene i Arendal. For spøk, men ikke uten et betydelig islett av alvor, kalles hun for husets og menighetens skytsengel. Sikkert er det at hun ved sin rørende fromhet, sitt lysende eksempel og sine kloke ord er blitt hele menighetens kjære unistelige venn. Vi ønsker henne alle av hjertet tillykke med høitidsdagen! Måtte vi ennu lenge få beholde henne iblandt oss!

H. Kielland Bergwitz.

Herhjemme —

Neste nummer av «St. Olav» utkommer som dobbelt-nummer mandag 18. mars. Det blir intet påske-nummer i år på grunn av tidene.

St. Josephssøstrene i Halden har nu fullført ombygningen av hospitalet der. På grunn av tidene er innvielsesfesten sløifet og det er i stedet blitt tilstillet hs. høierverdighet biskopen kr. 500.00 til Finnlandsinn-samlingen.

Oslo. M.U.L.s Finnlandskveld fikk stor tilslutning hvad foreningen vel hadde fortjent for alt sitt strev for å skape en vakker og stilfull ramme om det gode formål. Programmet bød på kunstnerisk fortolkning av finske pianokomposisjoner ved Rolf Østbye — prolog av Asbjørn Grønvold som formet sig som en gripende appell og blev meget vakkert fremsagt av Sigurd Tønnesen. I scenisk ramme av et finsk tilfluktssted for kvinner og barn fremførtes finske sanger og deklamasjon av M.U.L.s egne medlemmer, som hadde innlevet sig i sine roller slik at de fikk alle i salen inn under stemningens makt. Etterpå gikk en klassisk Holberg over scenen — vi erfarer at det var på opfordring de unge piker hadde valgt en reprise: «den forvandlede brudgom». Det hører aldri til de letteste opgaver å spille fader Holberg, hvis kunstneriske nivå ligger temmelig høit for de fleste dilletanter, men de unge gikk på med liv og lyst og kunde trygt inkassere det bifall som de fikk som velfortjent anerkjennelse av sine prestasjoners kvalitet. Aftenen fikk den for slike aftner tradisjonelle avslutning med loddsalg, kaffe o. l. Vi gratulerer med suksessen!

A. P.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.